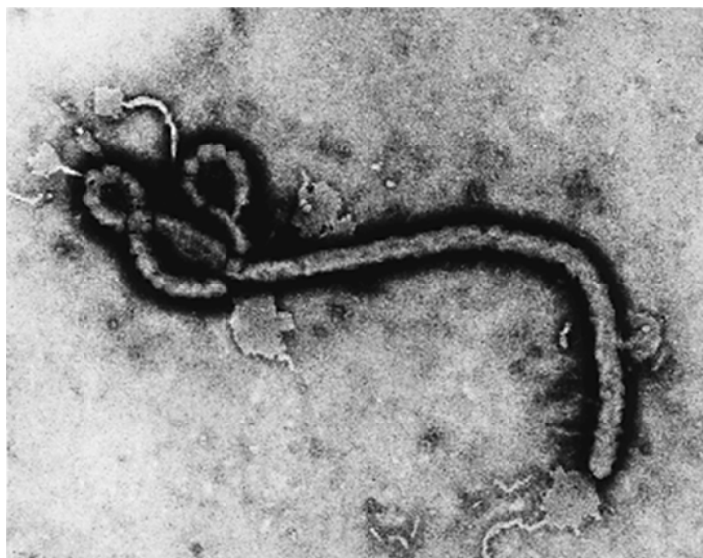

ไวรัสอีโบล่า..มรณะล้างโลก?

อาจารย์ ดร.กฤษณ์ ธิรพันธุ์เมธิ

ขณะนี้มียารายงานข่าวการระบาดของเชื้อไวรัสอีโบล่า (Ebola Virus) อย่างรุนแรงในภูมิภาคตะวันตกของทวีปแอฟริกา ได้แก่ประเทศ กินี, ไคบีเรีย และเซียร์ราลีโอน รวมถึงไนจีเรีย หลายท่านอาจเคยได้ยินชื่อไวรัสอีโบลามาก่อน แต่ยังไม่รู้จักเชื้อไวรัสอีโบลานี้ดีนัก บทความนี้จะขอกล่าวถึงความรู้พื้นฐานของเชื้อชนิดนี้ ได้แก่ ลักษณะทั่วไป การก่อโรค อาการแสดง การติดต่อ และสุดท้ายจะกล่าวถึงสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสอีโบล่าในปัจจุบัน

เชื้อไวรัสอีโบล่าจัดอยู่ในตระกูล Filoviridae เชื้อไวรัสในตระกูลนี้มีรูปร่างหลายแบบ อาจมองเห็นเป็นแท่งยาว (รูปที่ 1) เป็นกึ่งก้านสาขา หรือบางครั้งเป็นแท่งสั้นๆ มีรูปร่างคล้ายเลข 6 หรือตัวอักษร U หรือเป็นวงกลม สารพันธุกรรมเป็น RNA ชั้นนอกสุดมีชั้นไขมันห่อหุ้มอยู่ เชื้อไวรัสในตระกูลนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 สายพันธุ์ คือ Marburg virus และ Ebola virus มียารายงานการระบาดของเชื้อตระกูล Filovirus (Marburg virus) ครั้งแรกเมื่อปี 1967 โดยเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการในประเทศเยอรมนีและยูโกสลาเวียที่ทำงานเกี่ยวกับเนื้อเยื่อของลิงที่นำมาจากทวีปแอฟริกามีอาการแสดงของไข้เลือดออก มีผู้ติดเชื้อ 31 ราย และเสียชีวิต 7 ราย

รูปที่ 1 ไวรัสอีโบล่า (ภาพจาก <http://www.math.utah.edu/~gold/ebola.html>)

ไวรัสอีโบล่าถูกค้นพบเมื่อปีค.ศ. 1976 เมื่อมีการพบผู้ป่วยไข้เลือดออกที่ประเทศ Zaire (ปัจจุบันคือประเทศ Democratic Republic of Congo) และซูดานใต้ และได้ตั้งชื่อสายพันธุ์ก่อโรคตามประเทศที่พบคือสายพันธุ์ Zairian และ Sudanese ซึ่งมีอัตราการตายสูงถึง 2 สายพันธุ์ หลังจากนั้นเชื้อไวรัสอีโบล่าได้เกิดการระบาดเป็นระยะในทวีปแอฟริกา เช่น ในปีค.ศ. 1995 ที่ประเทศ Democratic Republic of Congo ปีค.ศ. 2000 และ 2008 ที่ประเทศยูกันดา ล่าสุดในปีค.ศ. 2012 ที่ประเทศ Democratic Republic of Congo

ผู้ติดเชื้อไวรัสอีโบล่าจะมีการแสดงคล้ายไข้หวัดใหญ่ คือ มีไข้สูง ปวดหัว ปวดตามกล้ามเนื้อและข้อต่อ อ่อนเพลีย ท้องเสีย อาเจียน ปวดบริเวณท้อง เบื่ออาหาร ในบางรายอาจพบผื่น ตาแดง ไอ ปวดหน้าอก หายใจลำบาก กลืนลำบาก มีเลือดออกและเสียชีวิตในที่สุด อาการจะปรากฏในช่วง 2 – 21 วัน หลังจากได้รับเชื้อโดยปกติจะพบอาการในช่วง 8 – 10 วัน ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนที่ใช้ป้องกันหรือยาที่ใช้รักษาโรคนี้

การรักษาทำได้โดยรักษาตามอาการ ได้แก่ การรักษาสมดุลย์ของของเหลวและอิเล็กโทรลัยต์ในร่างกาย รักษาระดับออกซิเจนและความดันเลือด รวมถึงรักษาการติดเชื้อแทรกซ้อนต่างๆ

เชื้อนี้สามารถติดต่อได้โดยการสัมผัสกับเลือดหรือสารคัดหลั่งของผู้ติดเชื้อ ในช่วงที่เกิดเชื้อไวรัสนี้สามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วในสถานพยาบาล การติดเชื้อสามารถเกิดได้กับเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ที่ไม่มีการป้องกันอย่างเหมาะสม เช่น ไม่ใส่หน้ากากหรือถุงมือ เนื่องจากยังไม่มีวัคซีนที่ใช้ป้องกันการติดเชื้อนี้ การป้องกันที่ทำได้คือแยกผู้ติดเชื้อออกจากผู้ไม่ติดเชื้อ และหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับเลือดหรือสารคัดหลั่งของผู้ที่สงสัยว่าติดเชื้อ

สำหรับไวรัสอีโบล่าที่ระบาดอยู่ในปัจจุบันได้เริ่มต้นขึ้นในเดือนมีนาคม ค.ศ.2014 เมื่อองค์การอนามัยโลก (World Health Organization; WHO) และกระทรวงสาธารณสุขของประเทศ Guinea พบการระบาดของเชื้อไวรัสที่บริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ โดยสาเหตุคาดว่าเกิดจากการรับประทานค้างคาวที่มีเชื้อไวรัสอีโบล่าอยู่ จากนั้นเกิดการระบาดไปยัง ประเทศเพื่อนบ้านอีก 2 ประเทศ คือ Liberia และ Sierra Leone โดยที่ประเทศกีนีมีรายงานผู้ติดเชื้อ 86 ราย เสียชีวิต 59 ราย (ร้อยละ 68.5) ณ วันที่ 24 มีนาคม 2014 ข้อมูลเบื้องต้นจาก Pasteur Institute in Lyon ประเทศฝรั่งเศส พบว่าเชื้อไวรัสอีโบล่าสายพันธุ์ Zaire เป็นสาเหตุของการระบาดครั้งนี้ ปัจจุบันเชื้อไวรัสอีโบล่ายังคงแพร่ระบาดอยู่ในสามประเทศ (รูปที่ 2) และมีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น จากรายงานของ Center for Disease Control (CDC) เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2557 พบว่าที่ประเทศกีนีมีผู้ที่คาดว่าติดเชื้อ 460 ราย เสียชีวิต 339 ราย ยืนยันการติดเชื้อ 336 ราย ประเทศไลบีเรียสงสัยว่าติดเชื้อ 329 ราย เสียชีวิต 156 ราย ยืนยันการติดเชื้อ 100 รายและเซียร์ราลีโอนสงสัยว่าติดเชื้อ 533 ราย เสียชีวิต 233 ราย ยืนยันการติดเชื้อ 473 ราย ล่าสุดได้มีรายงานผู้ต้องสงสัย

ว่าติดเชื้อไวรัสอีโบล่าที่ประเทศไนจีเรีย 1 รายและเสียชีวิต แต่ยังไม่มีการยืนยันจากห้องปฏิบัติการว่าติดเชื้อไวรัสนี้จริง รวมทั้งสิ้นมีผู้ติดเชื้อ 1323 ราย เสียชีวิต 729 ราย

รูปที่ 2 บริเวณที่มีการระบาดของไวรัสอีโบล่า (ภาพจาก

<http://www.cdc.gov/vhf/ebola/resources/distribution-map-guinea-outbreak.html>)

เอกสารอ้างอิง

1. Knipe DM, Howley PM. Fields Virology, 5th Edition. Philadelphia : Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins, c2007.
2. <http://www.cdc.gov/vhf/ebola/outbreaks/guinea/index.html> Access August1, 2014
3. http://www.who.int/csr/don/2014_07_31 Ebola/en/ Accessed August 1, 2014